

hoe hun convoien waren samengesteld en welke routes deze zouden volgen. Bij het aangeven van die routes schreef de Japanse legerstaf in de desbetreffende telegrammen precies voor, waar een bepaald convooi zich om twaalf uur 's middags moest bevinden op elke dag van de tocht – informatie die met gebruik van codeermachines, ingewikkelder dan die welke de Duitsers en de Japanners gebruikten (ze hebben die Duitsers en Japanners dan ook voor onoplosbare moeilijkheden geplaatst), tijdig doorgegeven werd aan de commandanten van de Amerikaanse onderzeeboten die het betrokken convooi zouden kunnen onderscheppen.

Weinig verliezen zijn Japan fataler geworden dan die welke zijn koopvaardijvloot leed, en die laatste verliezen zijn tot in de herfst van '44 voor bijna driekwart het gevolg geweest van aanvallen door de Amerikaanse onderzeeboten¹ – aanvallen die vooral effectief zijn geweest van september '43 af toen de Amerikanen, verontrust door het feit dat voordien zoveel torpedo's niet waren ontploft, eindelijk een nieuw type in gebruik hadden genomen met een perfect werkend ontstekingsmechanisme.

*

Wij hebben er in ons vorige deel op gewezen dat de Japanse economie bij uitstek kwetsbaar was doordat het land het veruit grootste deel van zijn industriële grondstoffen moest invoeren. Op de lange duur zouden ook de grondstoffen die het in het *Nanjo*-gebied zou vinden, zulks ter aanvulling van die welke het aangetroffen had in Mandsjoerije en de delen van China die in de jaren '30 veroverd waren, niet voldoende zijn om een gebied te vormen dat volledig in zijn eigen behoeften zou kunnen voorzien. De Japanse oorlogsverklaring aan de Verenigde Staten

¹ Van het totaal-tonnage aan Japanse oorlogsschepen en koopvaardij schepen dat de Japanners verloren, is 55 % tot zinken gebracht door de Amerikaanse onderzeeboten, terwijl bij die onderzeebootdienst minder dan 2 % van het Amerikaanse marinepersoneel was ingedeeld. Die dienst telde in totaal bijna vijftienduizend officieren en minderen – van hen zijn drieduizendvijfhonderd gesneuveld. Procentueel waren de verliezen van de Amerikaanse onderzeebootdienst zesmaal zo hoog als die van de overige diensten, de *Naval Air Service* uitgezonderd. Wij voegen hieraan nog toe dat het ook een belangrijke functie van de Amerikaanse onderzeeboten was om met op de periscopen geplaatste foto toestellen opnamen te maken van kustgedeelten waarop overwogen werd te landen.